

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

In Qvo Agitvr Nominatim De Sacerdotibus, Confessarijs, Magistris siue
Doctoribus, Concionatoribus, Episcopis & alijs Prælatiſ, eorumque
Ministerijs - In ſeptem Tractatus distributus ...

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1629

Cap. II. Charitas & studiositas, donumque Sapientiæ multùm conferunt ad
studendum scientijs cum perfectione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45750](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45750)

endo hanc prædam ab Aegyptijs, malè ea vtentibus, ad suas vanitates & fraudes pe: suadendas. Nam (vt ait S. Augustinus) quando sapientiæ cõ- iungitur Eloquentia, vtraque est efficacior ad docendum, persuadendũ, & permouendos Auditores. Et quemadmodum Eloquentia absq; scientia nõ est vtilis, & interdũ potius noxia: ira scientia absq; Eloquẽtia prodest minus, ad iuuãdos alios. Et ipsamet sacra scriptura magnã habet eloquentiam proportionatam grauitati loquentis: & ipse Apostolus dixit de se: *oro et si imperitus sermone, sed non scientia*: & iterum: *proloquimur non in doctri: na humane sapientiæ verbis*: quem tamen rara quadam ac singulari eloquẽtia à Diuino spiritu dictata locutum esse fusc probat S. Augustinus: & idẽ dicit de alijs Prophetis. Eadem etiam Eloquentia valde eminenter eluxit in multis Sanctis Ecclesiæ Latinæ & Græcæ; qui non minus sapientes, quã eloquentes magnum fecerunt fructum suis concionibus & rationibus. Vt autem captiuam hanc quis ducat: necesse est, iuxta legis præscriptum, radere cæsariem eius, & vnguẽs abscindere multarum superfluitatum, quas inter gentiles Oratores habet, eamque Oratoribus Christianis accommodare.

Denique S. Apostolus (vt aiunt Origenes & S. Hieronymus) attulit gentium Philosphorum sententias & dicta, *sanctificans profana & faciens Ecclesiastica*. Quare quicumque naturalibus scientijs & artibus ac literis humanioribus studere vult: debet eas sanctificare & reddere Ecclesiasticas, dirigendo eas in eum finem, quem Ecclesia intendit: & in eam sanctitatem quam illa quærit, & Sancto ac perfecto illo modo, quo sacris literis studendum est: de quo in proximo capite agetur.

Lib. 4. de
doctr
Christ. c. 5.

12. Cor.
11. 9.
1. Cor. 2. 1

Supra c. 7.
et sequens.

Homil. 31.
in Lucam
Epi. 8.

CAPVT II.

CHARITAS ET STUDIO SITAS DONVM QVE
Sapientia multum conferunt ad studendum scientijs
cum perfectione

QVAMVIS SCIENTIÆ IN SE IPSIS EAM EXCEL-
LENTIAM habeant, quam diximus: & nobilitent po-
tentiam hominis præstantiorem, hoc est intellectum:
maior tamen earum nobilitas & præstantia in hac vita
eis prouenit ex adiuncto secũdo talento virtutum, qua-
rum finis & scopus est perficere voluntatem, & liberum
hominis arbitrium in omnibus suis operibus, & in ipso exercitio studen-

S. Thomas
1. 2. q. 66. a. 3

di, discendi que scientias, aut eisdem utendi, postquam sunt iam comparata. Scientie enim reddunt hominem sapientiam; virtutes vero faciunt sanctum: neque Deo placebit, aut finem suum ultimum consequetur, quod sapiens sit, sed quod sit sanctus. Ac propterea semper Deus, quod in se est optat (ut Tomo secundo est dictum) scientias non inueniri solat. Cum Deus Angelos & Adamum creauit, non solum scientias sed virtutes etiam eis infudit, quæ essent pulchritudo & ornatum ipsarum scientiarum. Ac propterea Ezechiel loquens de quodam insigni Sapiente, in figura primi Angeli, quem vocat Cherubin, ob scientiæ plenitudinem, dicit de eo: *a omnis lapis preciosus operimentum tuum, & in medio lapidum ignitorum ambulasti.* & statim recenset nouem præcipuos, in quibus significantur omnes virtutes, & insignes earum effectus igni igne Charitatis, quæ omnium est Regina; & quæ præcipue communicat modum perfecte sciendi, ut expressè dixit Apostolus: *b scientia inflat, charitas uero edificat. si quis autem se existimat scire aliquid, nondum cognouit quemadmodum oporteat eum scire.* Qua sententia, teste S. Thoma, docet Apostolus: ingentem se quasi multas habeat scientias & plurima nouerit, non tamen habentem charitatem, nescire modum, quo oportet ipsum scire qui modus ab ipsa proficiscitur Charitate. Qui enim aliquid scit absque ipsa, ipsa scientiâ intumescit, & neque se edificat, nec proximos: scientia enim illum inflat tanquam utrem, qui uidetur esse uino plenus, & nihil tamen nisi uentum continet. Charitas autem implet spiritum cum plenitudine uerorum donorum, omnium que uirtutum supernaturalium, quibus homo perficitur ad sciendum sicut oportet.

§. I.

IN PARTICVLARI autem Charitas utitur duabus uirtutibus in quibus oribus ad finem & scopum suum obtinendum, *altera* est uirtus, quam Sanctus Thomas *studiositatem* appellat: cuius munus est impellere nos ad ea discenda, quæ nobis expediunt; & eo modo, eum que in finem, qui magis expedit, iuxta dictamen rationis, fidei, ac prudentiæ Christianæ, illustratione Spiritus Sancti adiuræ. Ac propterea continet ac reuocat inordinatum appetitum desiderium que sciendi, quod serpen. Eius suggestio, cum dixit: *a quocumque die comederitis ex hoc ligno, eritis sicut serpentes bonum & malum.* Quo sermone tres insignes errores ei suggestio primus, ut non solum sciret bonum & uile, sed etiam prauum & nocuum, cum affectu inordinato; secundum, ut media mala ad id adhiberet, comedendo scilicet de ligno scientiæ, quod erat illi à Deo; prohibitum; tertium, ut finem sibi proponeret superbiam, qua uellet tali scientiâ esse

Tract. 1. ca
10

a Ezech.
28. 13.

b 1. Cor. 8. 2.

2. 2. q. 166.
q. 167.

a Gen. 3. 5.

sicut Deus. Ad hos tres errores impellit Sathanas vt plurimum eos, qui de scientijs acquirendis agunt: virtus tamen studiositatis eos mortificat, & impellit, vt solum discant bona, & vtilia, & statui & capacitati cuiusque conformia, nec permittit curiosè inuestigare occulta Dei: nã b qui scrutator est *Maisestas*, opprimetur à gloria, neque decet, velle scire, quod Deus noluit manifestare: sed seruanda est regula Apostoli dicentis: *non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem*: nec permittit studere rebus omnino impertinētibus, & d *superuacuis scrutando* (vt ait Ecclesiasticus) *in eis multipliciter*, consumendo inutiliter tempus, quod esset in alijs rebus vtilioribus expendendū: fertur enim S Hieronymum punitum à Deo fuisse, eò quod multum temporis poneret in Cicerone, & Poetis ethnicis euoluendis: nec se applicaret iuxta Dei voluntatem ad studium sacrarum scripturarum. Sed quoniam non satis est, quod ipsa scientiæ sint bonæ, si media, quæ ad eas discendas adhibentur, sunt mala: *studiositas* impellit ad accipienda media licita & conuenientia: nullo autem modo ad illicita aut periculosa. Expedi enim *hæc vno oculo, hoc est paucis scientijs in vitam intrare: quam duos oculos habentem mitti in gehemam ignis*, plenū scilicet multis scientijs per mala media comparatis. mala dicimus omnia illa quæ sunt contra aliquod præceptum Dei, aut eius Ecclesiæ, aut contra proprii status obligationem.

Sed quoniam non sufficit, vt media ex se bona, si malè applicentur: impellit etiã hæc virtus ad bonum sciendi modum. Quæ S. Bernardus ait consistere in tribus rebus: vt *scias quo ordine quo studio & quo fine scire que que oporteat*. *ordo* consistit in eo, vt id *primus aggrediaris*, quod *maxime tibi est ad salutem*, qualis est cognitio Dei cuique ipsius & rerum ad tuum statum spectantium. Absque hac enim scientia reliquæ parum profunt, iuxta illud Sapientis: *vari sunt omnes homines in quibus non subest scientia Dei*. Quid enim tibi proderit omnia scire, nisi scias animam tuam saluam facere: & illam cognitionem habere, quam Christus Saluator noster dixit, *esse vitam æternam*? In ipsis quoque scientijs suis inuenitur ordo, principiorum, mediolorum ac finium; & aliæ sunt necessarius transitus ad alias: nec bene addisci possunt hoc ordine nõ seruato: ita vt quisque se humiliter ad classem Minimorum & Minorum, antequã ad Mediolorum vel Maiorum Classem ascendat. Propterea enim *in sapientia Diuina paruulos inuitat, vt ad se veniant*: per paruulos enim intelligit humiles; qui non dedignantur à primis Rudimentis sicut infantes incipere Studium siue affectum, quo studendū est, ait S. Bernardus in eo consistere, *vt id ardentius quæras, quod efficacius est ad amorem, Dei scilicet et ac proximorum*. Cùm enim Charitas præcipuus sit finis scientia, vt iam est dictū: ita scientia est præferenda, quæ magis fouet Charitatem

M m m

Ex

I

b Prouerb.
25. 27.

c Rom. 13. 3

d Eccl. 3. 2. 4

2

h Mat. 18. 9

3

Serm 41. in
Cantica.

i Sap. 13. 1.

k Ioan 17. 3

l Prou. 9. 4.
& c. 8. 5.

n 1. Cor.
6. 12.

S Bern ser.
in id Beatus
homo qui
inuenit sa-
pientiam.

c. 2. de Cael.
Hierar.

a Iacob. 3. 17

Ex quo apparet tali affectu & moderata affectione studendum esse, ut spiritus non absorbeatur, neque aliarum virtutum exercitium impeditur, aut causa sit non satisfaciendi alijs obligationibus: hoc enim est effectus scientie mancipium, non Dominum, contra illud Apostoli: *in omnia uolunt licent, sed ego sub nullius redigar potestate.* quasi dixerit: etiam si res sint bonæ, nolo tamen eas passione aliqua, & affectu tractus facere; sed cum libertate spiritus, ratione ducti. Dæmon enim astute homines ligat triplici vinculo: quosdam ferreis compeibus, alios argenteis, alios aureis vinculis. Cupidos & auaros capit & ligat cupiditate bonorum temporali ac terrenorum; literatos & curiosos, inordinatis varia sciendi desiderijs, spirituales ac pios viros, vehementibus rerum bonarum affectibus, in quibus quærunr seipsos, propriasq; delectationes. Quando autem desiderium est inordinatum, nõ est absque graui detrimento, etiam cum res desiderata est bona: non enim minus progressum impediunt argenteæ, & aureæ compedes, quàm ferreæ; nec minus impeditur oculorum prospectus obiecta lamina aurea, quàm cuprea. Et quemadmodum vnaqueque virtus compedes confingit à quibus impeditur: ita *Studiositas* conterit compedes argenteas, & *Charitas* aureas: mortificando quamcumque inordinatam affectionem, impediens libertatem spiritus, cuiusque operis quietem.

Quod autem studium scientiarum quasi obsignat ac perficit, est *FINIS*. Aliqui enim, ait idem Sanctus, student tantum ut sciant: quæ est curiositas; alij, ut alijs innotescant: & hæc est vanitas; alij, ut quod nouerunt, vendere possint: & hoc est vile lucrum; alij ob profectum & utilitatem propriam: & hoc est prudentia; alij denique, ut alijs etiam proficiant: & hæc est Charitas. Tres priores fines vitiosi sũt, & inordinati: quartus est bonus, sed quintus est perfectus, ac proprius operationum Evangelicorum, aut studentium, ut talis sint: proponentes sibi tanquam scopum suæ scientiæ excellentiam charitatis; eiusq; ad nos illos nobiles & egregios actus amoris Dei ac proximi: conantes sequi consilium à S. Dionysio dictum S. Timotheo: *diuina discendo, diuinus efficere.*

§. II.

AD ID totum multum iuuat donum Sapientiæ cælestis: cuius proprietates refert S. Iacobus Apostolus, ad nouem eas reducens significatas per nouem preciosos lapides Cherubin, quorum paulo ante mentionem fecimus; & in his consistit etiam modus cum magna perfectione sciendi. Ait itaq; sic: *a quæ de sursum est Sapientia, primit quidè pacifica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis cõsentiens, plena misericordia*

fructu

fructus boni non iudicans, sine simulatione. Sapientia descendens à Patre
 luminū primū est *pudica*, cū perfecta corporis & animæ castitate, & cū
 mundicie cordis, cui promittitur visio & cognitio Dei: luxuria enim teste
 S. Gregorio, cæcitatem adfert intellectu, inaduertentiam, præcipitati-
 onem, & mutabilitatem; & inhabilem reddit hominem ad actus scientiæ
 & prudentiæ. Nam, vt Sapiens dixit: *in maleuolam animam non introibit
 Sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccatis.* Deinde est *pacifica*, stu-
 dens, quantum in se est, pacem cum proximis habere, non resistendo eis,
 nec eos absque ratione turbando; cor etiam suum pacatum tenendo, &
 reprimendo omnes affectus iræ, contentionis, & furoris, qui turbant o-
 culos rationis; nec sinunt attendere ad cognitionem veritatis. Terriò est
modesta, siue discat, siue doceat, siue proponat quod sentit: seruans modū
 conuenientem in rebus omnibus, debet scilicet moderatio; iuxta illud
 Apostoli superius allatū: *sapere ad sobrietatem.* Quam modestiam osten-
 dit in verbis & rationibus, & in omnibus exterioribus moribus: quam
 tenet, siue legat, siue disputet: ita vt nihil admitat, quod à gravitate &
 quiete conueniente degeneret. Quartò est *suadibilis*, hoc est facile per-
 mitit sibi persuadere à ratione, per quemcunq; illa proponatur. Sapiens
 enim non est pertinax in suo iudicio, neq; ita ei addictus, vt non cogitet
 se facile posse errare: est que paratus doceri & corrigi ab alijs. Quintò est
bonis consuetus & addictus, & gloriatur, quod illis associetur, eos imite-
 tur, quando expedit etiam eos consulat; nec dedignatur eorū consiliū
 sequi; etiam si illi sint simpli es; oblectatur, ac delicias reputat cum eis
 conuersari; fugiens prauos, qui suorum vitiorum scabiem ac deprauata
 consilia ipsi communicare possent. Sextò est *plena misericordia*: Compa-
 titur enim ignaris & rudibus, omnibusque peccatoribus, sese que accom-
 modat ad eos docendos, & corripiendos: vt à suis miserijs eos eruat. Di-
 citur autem esse *plena*: quia nec odorem quidem admittit duriciæ, aut
 crudelitatis in proximum; sed viscera induit misericordiæ, vt ei subue-
 niat. Et similiter plena est *fructibus bonis*: quia omnino detestatur otiosita-
 tem, & sterilitatem; gaudet verò, quod producat copiosos iustitiæ &
 sanctitatis fructus, ad gloriam Dei, Ecclesiæ ædificationem, & utilitatem
 plurimorum. Octauò *non est iudicans*: continet enim se est que valde cir-
 cumspecta & moderata in suis iudicijs, consilijs ac decretis: neminem
 vult temerè iudicare, aut condemnare, aut malè de aliquo, absque suffi-
 cienti causa, suspicari. Est denique *sine simulatione*, duplicitate, aut frau-
 de: nunquam aliud dicit, & aliud sentit, vt faciunt mendaces; aut fingit
 intentionem aut sanctitatem, quam non habet, sicut hypocritæ; nouit
 enim *b. simulatores & callos* (vt habetur apud Iob) *prouocare iram Dei*: qui
 veritatem, & candorem in suis fidelibus valde diligit, cupit que, vt qui
 faciente sunt, de eisdem glorientur; ac sese nouem hisce pretiosis lapi-

M m m 3 dibus

I
 Lib. 3. Mo-
 ral. c. 31.
 S. Tho. 2. 2.
 b. 1. 54.
 a. 1. Sapi. 4.

2

3

4

5

6

7

8

9

b. Iob. 36. 31

2. 2. q. 4. a.
1. ad 2. q.
a. 4.
c. Inco. 3. 17

in c. 8. 1. Cor
Le. 11. 1.

dibus exornent, accendentes eos igne charitatis, à qua omnes sumunt
cipiunt splendorem, & in cuius societate (vt ait S. Tho.) semper adfir-
pientia, quæ donum est Spiritus S. quam S. Iacobus ait, *c. de desiderio de celo*.
Sed eadem perficitur Sapientiâ, quæ industriâ nostrâ acquiritur: modo
dò tamen prædictæ nouem eius proprietates retineantur: quibus Sapiens
redditur Sanctus, scietque vt Christi discipulum scire oportet.

Addamus huic præclaram aliam explicationem, quam Doctor An-
gelicus exhibet Discipulis ac Magistris: ad sciendum sicut decet, non so-
lum vt homines, sed vt Angelos: assignatque nouem alias conditiones
ue circumstantias, his verbis: Vt aliquis sciat vt oportet, nouem sunt ne-
cessaria. vt sciat *humiliter* sine inflatione superbiæ; *sobrie* ac modeste sine
præsumptione temeraria; *certitudinaliter* ac firmiter sine hæsitacione in
rebus Fidei, non se implicando dubijs aut perplexitatibus; *veraciter* & lo-
ne errore in sentiendo, & loquendo; *simpliciter* in intentione: vt non cum
duplicitate aut deceptione agatur; *salubriter* cū charitate ac dilectione
studio salutis propriæ; *utiliter* attendendo proximorū ædificationi; *liber-
liter*, cōmunicādo scientiam suā alijs gratuito, absq; inuidia & tenacitate;
efficaciter, coniūgendo, vbi opus est, scientiā cū bona operatione. Huius
nouem circumstantiarum utilitates sunt magnæ: Nam *humilitas* sciētiam
arguit sapiētes superbos; *sobritas* curiosos; *certitudo* dubios, ac perplexos;
veritas hæreticos; *simplicitas* cautos & callidos; *salutitas* magnos, & cele-
tos; *utilitas* iniquos, & proprij commodi amatores; *liberalitas* auaros &
ambitiosos; *efficacitas* otiosos, & desides. Hæc S. Thomas, quo nomine
dignus est cognomine Angelici Doctoris: vt qui nouit in seipso
coniungere, & alios docere tantam scientiæ celsitudinem
cum tanta sanctitate, quantam in his nouem con-
ditionibus proposuit.

